

BOHDAN GRUCHMAN

PODSTAWOWE ZADANIE GOSPODARKI NIEMIECKIEJ REPUBLIKI DEMOKRATYCZNEJ

Jednym z głównych zadań gospodarki państw socjalistycznych jest osiągnięcie szybkiej poprawy stopy życiowej ludności. Zadanie to określa się zazwyczaj w postaci konkretnych wskaźników przy opracowywaniu wieloletnich planów rozwoju gospodarczego.

Realizacja tego naczelnego zadania przesądza o kierunkach i tempie rozwoju całej gospodarki. Wymaga ona odpowiedniego podziału dochodu narodowego na część akumulowaną i konsumowaną. W ramach każdej z tych części musi z kolei nastąpić odpowiadający podstawowemu zadaniu podział na inwestycje produkcyjne i nieprodukcyjne w części przeznaczony na akumulację oraz na spożycie indywidualne i zbiorowe w konsumowanej części dochodu narodowego. Równocześnie zadanie podniesienia stopy życiowej ludności przesądza o planach gospodarczych w przemyśle i rolnictwie, transporcie, obrocie towarowym i innych działach gospodarki społecznej. Wpływa ono również na rozmiary i strukturę obrotów handlu zagranicznego, na politykę zatrudnienia, wydajność pracy oraz na sprawy obiegu pieniężnego. Jak z tego wynika każda gałąź gospodarki realizuje część zadania głównego, jego wykonanie zależy od postępu gospodarczego w najróżnorodniejszych dziedzinach.

Określając tempo wzrostu stopy życiowej, plan wieloletni każdego państwa socjalistycznego wytycza równoległe kierunki dalszego rozwoju sił wytwórczych, aby zapewnić wzrost dochodu narodowego w dalszej przyszłości. Zależnie od osiągniętego poziomu sił wytwórczych czyli i potrzeb w przyszłości zadanie to występuje ze zmiennym natężeniem¹.

Zadanie podniesienia stopy życiowej mieszkańców i zapewnienia przysłego rozwoju sił wytwórczych ma, obok swego znaczenia gospodarczego, niewątpliwie duże znaczenie polityczne. Potwierdzają to wydarzenia lat ostatnich, zwłaszcza ubiegłych kilkunastu miesięcy, w ciągu których w ZSRR, w Polsce i innych krajach socjalistycznych dyskutowano nad założeniem poprawy warunków bytowych ludności i kierunkami rozwoju

¹ Por. na ten temat pracę M. Kaleckiego pt. „Dynamika inwestycji i dochodu narodowego w gospodarce socjalistycznej” w dziele zbiorowym pod red. prof. Oskara Langego „Zagadnienia ekonomii politycznej socjalizmu”, „Książka i Wiedza”, 1958 r.

sił wytwórczych gospodarki socjalistycznej na najbliższe siedmiolecie. Dyskusje te odbiły się szerokim echem na całym świecie.

Zadanie podniesienia stopy życiowej ludności zostało ostatecznie w bardzo zdecydowany i konkretny sposób określone w Niemieckiej Republice Demokratycznej. I sekretarz SED W. Ulbricht w referacie programowym na V Zjeździe Socjalistycznej Partii Jedności Niemiec (SED) w następujących słowach sformułował podstawowe zadanie gospodarcze NRD:

„W ciągu niewielu lat należy gospodarkę narodową NRD tak rozwinąć, ażeby jednoznacznie udowodnić wyższość socjalistycznego porządku społecznego NRD nad panującymi w państwie bońskim siłami imperialistycznymi; w konsekwencji należy u nas osiągnąć oraz przewyższyć w spożyciu, przypadającym na głowę ludności pracującej, spożycie mieszkańców zachodnich Niemiec we wszystkich podstawowych artykułach spożywczych i przemysłowych“².

W innym miejscu referent zaproponował, a Zjazd przyjął w końcowych uchwałach dyrektywę, że to główne zadanie gospodarcze wykonać należy w ciągu 3 lat, tj. do r. 1961³.

Wysunięcie tak poważnego zadania jest przedsięwzięciem wyjątkowym, posiadającym niezmiernie duży ciężar gatunkowy. Można je przyrównać do zadania, jakie postawił sobie Związek Radziecki we współzawodnictwie z USA w zakresie produkcji podstawowych wyrobów lub celu wytyczonego w Chińskiej Republice Ludowej doświadczenia i przekroczenia potencjału gospodarczego Wielkiej Brytanii. Stanowi ono bardzo ważne ogniwo pokojowego współzawodnictwa gospodarki socjalistycznej z gospodarką kapitalistyczną.

Przekroczenie spożycia w NRF nie będzie zadaniem łatwym. Należy się liczyć z tym, że gospodarka NRF będzie się w latach 1959—1961 dalej rozwijała, stąd też doświadczenie i przekroczenie spożycia na mieszkańca w NRD wymagać będzie tempa rozwoju o wiele wyższego niż w NRF. Równocześnie gospodarka NRD zmuszona będzie do dalszego intensywnego rozwoju przemysłu ciężkiego, aby usunąć skutki dysproporcji w przedwojennym rozwoju gospodarczym całego państwa powiększonych jeszcze na skutek obecnego podziału kraju. Jakkolwiek rozwój przemysłu ciężkiego wpłynie w zasadniczy sposób na rozwój produkcji artykułów konsumpcyjnych w dalszej przyszłości, to jednak w najbliższych latach uczyni realizację podstawowego zadania gospodarczego tym trudniejszą, ponieważ odciągnie znaczne środki na inwestycje.

Jak wynika z przytoczonego sformułowania, podstawowe zadanie nie dotyczy całej kategorii określanej jako stopa życiowa. Odnosi się jednak do tego składnika stopy życiowej, który jest bardzo istotny: do spożycia

² „Neues Deutschland“ z 11 lipca 1958 r., s. 6.

³ Jw.

wszystkich ważniejszych artykułów spożywczych i przemysłowych. Takie ujęcie podstawowego zadania gospodarczego stąd wynika, że na innych odcinkach, wyznaczających poziom stopy życiowej, NRD już osiągnęła poziom przewyższający NRF. Tak jest np. w dziedzinie świadczeń socjalnych, w opiece zdrowotnej, w zakresie możliwości kształcenia i w wielu innych dziedzinach⁴.

Wysunięcie w NRD zadania przewyższenia w spożyciu na głowę mieszkańca NRF nie oznacza jakiegoś zasadniczego zwrotu w polityce gospodarczej tego państwa. Już od szeregu lat w NRD pracowano uporczywie nad tym, ażeby poprawić warunki bytowe ludności. Dzięki systematycznie kontynuowanej polityce podnoszenia poziomu wynagrodzeń i obniżki cen indeks kosztów utrzymania dla grup ludności o średnich dochodach wynosił w 1957 r. 61,2% poziomu z 1950 r.⁵ W artykułach spożywczych postęp był jeszcze wyższy; koszty wyżywienia obniżyły się prawie o połowę w stosunku do roku porównywanego. Odwrotny proces miał miejsce w NRF. Tam na przestrzeni 1950—1957 r. indeks kosztów utrzymania podobnych grup ludności wzrósł do 115%, a w artykułach spożywczych nawet do 122%⁶. W r. 1958 nastąpiło dalsze obniżenie kosztów utrzymania w NRD, a w NRF dalszy ich wzrost.

Zmiany w kosztach utrzymania odbiły się odpowiednio na obrotach detalicznych. W NRD obroty przypadające na 1 mieszkańca wynosiły

⁴ Por. np. następujące dane statystyczne dotyczące rozwoju kultury i opieki socjalnej w obu państwach niemieckich:

szkoły ogólnokształcące (1955 r.)	NRD	NRF (z Berlinem zach.)
liczba uczniów przyp. na 1 nauczyciela	24,9	32,7
„ „ „ „ 1 izbę szkolną	26,8	35,3
szkoły wyższe (1956)		
liczba studentów na 10.000 mieszk.	36,3	26,8
udział studentek (w %/o)	30,1	20,3
teatry (1955)		
liczba miejsc na 1000 mieszk.	3,4	1,6
liczba widzów na 1000 mieszk.	979	339
wydatki państwowe na głowę (1954 r. w DM)		
szkoły zawodowe	23,63	10,89
„ „ wyższe	30,02	6,63
teatry i instytucje muzyczne	11,15	3,87
opieka zdrowotna (bez wydatków na ubezpie. społ.)	81,36	32,03
opieka nad młodzieżą i sport	23,89	8,99

(Za „Neues Deutschland“ 17. 8. 1958 s. 4.)

⁵ Wg „Statistisches Jahrbuch der DDR 1957“, s. 217.

⁶ Wg Wirtschaft und Statistik, Stuttgart (za „Wirtschaftswissenschaft“, nr 5, 1958, s. 643).

w cenach porównawczych w 1957 r. 320% poziomu z 1950 r., a w NRF tylko 150%⁷.

Za obniżką kosztów utrzymania i wzrostem obrotów detalicznych stopniowo zwiększało się w NRD spożycie podstawowych artykułów. O ile jeszcze w latach 1949—1950, w okresie tworzenia zrębów nowego państwa, naczelnym problemem NRD było zapewnienie wszystkim obywatelom minimum wyżywienia, a w zachodnich Niemczech spożycie kształtowało się stosunkowo korzystnie, to już w ciągu zaledwie 7 lat rozwoju NRD spożycie podstawowych artykułów spożywczych dorównywało poziomowi NRF, a nawet w niektórych artykułach go przekroczyło:

TABELA I
Spożycie podstawowych artykułów w kg na mieszkańca

		1950	1953	1956	1957
mięso	NRF	25,6	42,1	46,7	48,0
(wartość mięsa)	NRF a)	32,0	41,7	48,0	50,2
masło	NRF	5,6	9,6	10,0	10,4
	NRF	5,5	6,2	7,0	7,2
margaryna	NRF	2,6	6,1	10,8	10,1
	NRF	9,0 b)	11,5	12,8	12,7
tłuszcze	NRF	4,3	7,3	7,9	8,3
zwierzęce	NRF	4,9	6,1	6,1	5,9
cukier	NRF	21,8	25,0	29,9	28,7
biały	NRF	23,2	24,1	27,4	28,3

a) Dla NRF dane dotyczą odpowiednio lat 1949—50, 1952—53, 1955—56 i 1956—57 (dane tymczasowe). b) dane z 1950—51 r.

Z r ó d ł o : „Statistisches Jahrbuch der DDR 1957“, s. 547.

Z zestawienia wynika, że spożycie trzech podstawowych grup artykułów spożywczych: mięsa, tłuszczów i cukru było w r. 1950 na terenie NRD dość znacznie niższe od spożycia w NRF. W roku 1957 natomiast NRD prześcignęła NRF w spożyciu tłuszczów i cukru, a w konsumpcji mięsa różnica wyniosła zaledwie 2,2 kg przy 6,4 w r. 1950. Z innych danych wynika, że w 1957 r. przeciętne spożycie na 1 mieszkańca NRD mąki, ziemniaków i niektórych innych artykułów spożywczych było również wyższe aniżeli w NRF⁸.

Osiągnięcie takiej poprawy stało się możliwe dzięki postępującemu wzrostowi produkcji rolnej w NRD, któremu sprzyjał szybki postęp w produkcji przemysłowej. W latach 1957 i 1958 sytuacja tak dalece się poprawiła, że w maju 1958 r. zostały całkowicie zniesione pozostałości systemu kartkowego i wprowadzone jednolite ceny na artykuły spożywcze.

⁷ Wg „Wirtschaftswissenschaft“ nr 5, s. 644. Obszerniej na temat rozwoju obrotów w NRD por. B. Gruchman, Drogi rozwoju handlu w Niemieckiej Republice Demokratycznej, „Przegląd Zachodni”, 4/1957.

⁸ Por. doc dr Rolf Gutermuth, „Über die ökonomische Hauptaufgabe“ w „Neues Deutschland“ 17. 8. 1958, s. 4.

cze, w lipcu zaś tego roku ogłoszona została pierwsza obniżka nowych cen tych artykułów.

W latach 1950—1957 bardzo poważnie rozwinął się przemysł NRD. Ogólna produkcja wszystkich gałęzi przekroczyła w 1957 r. przeszło dwukrotnie poziom z 1950 r. Na skutek wspomnianych już trudności strukturalnych gospodarki NRD, wynikłych z przedwojennego nierównomiernego rozwoju i powojennego podziału Niemiec, szczególna uwaga zwrócona była na rozwój przemysłów środków produkcji: hutnictwa, które zwiększyło swą produkcję prawie trzykrotnie; budowy maszyn, którego wzrost produkcji wyraża się wskaźnikiem 239%, oraz elektrotechnicznego o wolumenie produkcji przeszło trzykrotnie większym od poziomu wyjściowego z 1950 roku⁹.

Niezbędna koncentracja na rozwoju przemysłu środków produkcji, od którego zależy przyszły wzrost całej gospodarki NRD, uniemożliwiła pokrycie wszystkich potrzeb mieszkańców tego kraju. W związku z tym oraz na skutek wyższego poziomu wyjściowego NRF spożycie mieszkańców w Republice Federalnej przewyższa jeszcze spożycie w NRD w niektórych artykułach spożywczych i przemysłowych:

TABELA II

Artykuły	Jednostka miary	NRD (1957)	NRF (1956—57) a)
Spożycie na 1 mieszkańca			
piwo	ltr.	65 (1956r.)	71,3
papierosy	szt.	1 058	948
cygara	"	61	87
kawa palona	g	549	2 030
nici razem	kg	15,6	16,3
nici bawełniane	"	7,7	8,4
pończochy damskie	para	0,8	3,0
ze sztucznego włókna	"	"	"
obuwie skórzane	"	1,0	2,0
Spożycie na 1000 mieszkańców			
aparaty fotograficzne	szt.	40 (1956)	26 (1956)
zegarki (kieszonkowe, ręczne i stopery)	"	89	100
maszyny do szycia (domowe)	"	5,8 (1956)	9,6 (1956)
porcelana stołowa	t.	0,6	1,1
kamionka	"	0,4	0,2
sypialnie	szt.	6,6	13,5
kuchnie	"	6,0	12,7
dywany i chodniki	1000 m ²	0,25	0,48

a) Obliczono wg formuły: produkcja + import — eksport, bez uwzględnienia zmian w pasach handlu hurtowego i detalicznego. Nie wyodrębniono dostaw dla wojsk NATO, w związku z czym faktyczne spożycie na mieszkańca jest w NRF nieco niższe.

Zródło: „Material der Staatlichen Zentralverwaltung für Statistik“ (za „Wirtschaftswissenschaft“ 5/1958).

⁹ Wg „Statistisches Jahrbuch der DDR 1957“ s. 548 i 549. Blżej na ten temat por. art. J. Boronia, „Aktualny stan przemysłu w Niemieckiej Republice Demokratycznej”. „Przegląd Zachodni” 2/1959.

3 Przegląd Zachodni

Przewaga NRF w artykułach spożywczych ogranicza się jedynie do używek, a także do owoców importowanych. Jest ona natomiast większa w artykułach przemysłowych, zwłaszcza w tzw. artykułach trwałego użytku¹⁰. Tutaj najwyraźniej widać skutki wspomnianych już różnic w stanie i rozwoju gospodarczym obu krajów. W tej też dziedzinie koncentrować się będą w ciągu najbliższych trzech lat największe wysiłki gospodarki NRD, aby pomyślnie wykonać podstawowe zadanie gospodarcze.

Na wspomnianym V Zjeździe SED postanowiono na podstawie osiągniętych już wyników w realizacji drugiego planu pięcioletniego na lata 1956—1960, a zwłaszcza dzięki uzyskanej już poważnej rozbudowie przemysłu ciężkiego, podwyższyć zadania gospodarcze na lata 1959 i 1960 w stosunku do zadań planowanych pierwotnie. Uchwalono zwiększyć plany produkcji przemysłowej o przeszło 6 mld marek, w tym przemysłu chemicznego o 1,9 mld marek, przemysłu lekkiego o 2,0 mld marek i przemysłu wyrobów metalowych o 2,2 mld marek. Taki wzrost produkcji przemysłowej winien się stać decydującym czynnikiem przesądzającym realizację zadania przewyższenia do 1961—62 r. przez NRD spożycia w NRF we wszystkich podstawowych artykułach konsumpcyjnych. Dzięki niemu bowiem w następujący sposób ma wzrosnąć produkcja i dostawy masy towarowej na zaopatrzenie ludności¹¹.

TABELA III

	Jedn. miary	1957 r.	1961 r.
obuwie skórzane	mln par	16,5	23,5
tkaniny wełniane	„ m ²	24,5	48,7
trykotaże wełniane	„ szt.	3,2	10,1
tkaniny bawełniane (i podobne)	„ m ²	217	301
tkaniny jedw. (perlonowe)	„ „	1,6	8,4
dywany i chodniki	„ „	3,9	6,5
firany	„ „	19	33
telewizory	tys. szt.	100	400
łódówki (domowe)	„ „	28	130
samochody osobowe	„ „	21,5	68

Niezależnie od tego przewidywany w latach 1959—1961 wzrost obrotów handlu zagranicznego winien umożliwić przeszło trzykrotne zwiększenie

¹⁰ Należy jednak uwzględnić różny charakter porównywanych średnich spożycia. W NRD na skutek zmiany stosunków społecznych różnice w spożyciu poszczególnych grup ludności pracującej są relatywnie niewielkie. Natomiast w NRF na skutek rozwarstwienia społeczeństwa w kapitalistycznych stosunkach produkcji faktyczne spożycie poszczególnych grup społecznych odbiega bardzo poważnie od średniej. W konsekwencji, gdyby można było porównać spożycie samej ludności pracującej obu państw, relacje ułożyłyby się korzystniej dla NRD.

¹¹ Wg referatu W. Ulbrichta na V Zjeździe SED. „Neues Deutschland” z 11. 7. 1958 r.

szenie dostaw kawy palonej oraz przeszło dwukrotne wyrobów kakao-
wych i owoców południowych. Nadto przewiduje się dalszy wzrost spo-
życia ryb oraz zniesienie pozostałych ograniczeń w sprzedaży opału.

Jak z przytoczonych zadań wynika, w latach 1959—1961 nastąpi
w NRD duży skok naprzód w dziedzinie spożycia. Osiągnięcie takiej dy-
namiki nie jest możliwe w gospodarce kapitalistycznej. Jest rzeczą nie-
mal pewną, że tempo wzrostu produkcji artykułów konsumpcyjnych
w NRF będzie niższe od wyżej przedstawionego¹². W tych warunkach
zrealizowanie przyjętego w NRD planu produkcji i dostaw masy towaro-
wej na rynek winno zapewnić pełne osiągnięcie podstawowego zadania
gospodarczego.

Osiągnięcie znacznie wyższego niż dotychczas tempa wzrostu produk-
cji artykułów konsumpcyjnych wymagać będzie maksymalnej mobili-
zacji wszelkich sił całego społeczeństwa i wykorzystania wszystkich re-
zerw rozwojowych gospodarki NRD. Na V Zjeździe SED wskazano na na-
stępujące środki i sposoby zapewnienia realizacji wytyczonych planów:

1. znaczne podniesienie wydajności pracy przez lepszą organizację pro-
dukcji i zwiększone wykorzystanie maszyn i urządzeń. Niezmiernie
istotnym czynnikiem w realizacji tego zadania będzie ruch współ-
zawodnictwa pracy, który w NRD zatacza coraz szersze kręgi;
2. wprowadzenie do produkcji nowej, wyższej techniki i ściślejsze zwią-
zanie nauki z praktyką. Szczególną rolę winien tu odegrać masowy
ruch nowatorski, ulepszający metody produkcji;
3. wprowadzenie reżimu maksymalnej oszczędności materiałów i środ-
ków finansowych w produkcji i budownictwie inwestycyjnym;
4. umacnianie socjalistycznych stosunków w produkcji przemysłowej
i rolniej, a także w obrocie towarowym i usługach oraz ulepszanie me-
tod kierownictwa gospodarką społeczną.

Szczególną rolę w wykonaniu podstawowego zadania odegra pomoc
Związku Radzieckiego oraz rozwój handlu zagranicznego opartego na
międzynarodowym podziale pracy w ramach obozu socjalistycznego.

W maju ub. roku zawarte zostały wstępne uzgodnienia co do wymiany
handlowej między ZSRR a NRD do r. 1965. W ramach tych uzgodnień
Związek Radziecki zobowiązał się do zwielokrotnienia dostaw podstawo-
wych surowców i półfabrykatów pilnie potrzebnych w całej gospodarce
NRD: ropy naftowej, stali surowej, koksu hutniczego, stali walcowanej
i rur, miedzi, aluminium, koncentratów apatytowych do produkcji nawo-

¹² Wskazuje na to tempo wzrostu produkcji w ostatnich latach, zwłaszcza
w 1958 r. (Por. w tej sprawie wyniki gospodarcze za 1958 r. „Wirtschaft und Stati-
stik” 1/1959).

zów fosforowych, drzewa i celulozy. W zamian za to NRD dostarczy Związkowi Radzieckiemu wyrobów przemysłu maszynowego, chemicznego, lekkiego i innych. Uzgodnienia przewidują, że do 1962 r. import z ZSRR przewyższać będzie eksport NRD do tego kraju. Z zakresu dostaw, obejmującego bardzo istotne gospodarczo produkty, ich znacznych rozmiarów i formy wzajemnych rozliczeń, nioszącej do r. 1962 charakter poważnej pożyczki, wynika, jak decydującą rolę odegra pomoc ZSRR w realizacji podstawowego zadania gospodarczego. Dowodzi to olbrzymiej wagi jaką przywiązuje Związek Radziecki do rozwoju gospodarki NRD. Zważywszy na polityczno-gospodarcze znaczenie zadania prześcignięcia przez NRD jednego z głównych państw kapitalistycznych, sprawa jego pomyślnego wykonania urasta do celu wspólnego wszystkim państwom socjalistycznym.

W tym świetle zasadniczego znaczenia nabiera również kooperacja gospodarcza i wymiana pomiędzy państwami obozu socjalistycznego, m. i. współpraca i handel pomiędzy NRD i Polską. W wypracowywanych w ramach Komisji Współpracy Gospodarczej państw socjalistycznych wieloletnich planach kooperacji i międzynarodowej wymiany przewiduje się dla gospodarki NRD zadanie wydatnego rozwinięcia tych dziedzin produkcji, w których ma ona najlepsze możliwości rozwoju: produkcji chemicznej, szczególnie włókien sztucznych i syntetycznych oraz petrochemii, a także produkcji przemysłu maszynowego, zwłaszcza wyrobów precyzyjnych, pomiarowych i szeregu typów maszyn (m. i. dla przemysłu tekstylnego, poligraficznego i innych). Z kolei gospodarka innych państw socjalistycznych będzie się specjalizować w produkcji, której rozwój w NRD nie posiada sprzyjających warunków, przede wszystkim surowcowych. W ten sposób międzynarodowy podział pracy przyczyni się do poważnego obniżenia kosztów produkcji i do szybkiego postępu technicznego we wszystkich krajach socjalistycznych.

Niezmiernie istotną rolę w realizacji podstawowego zadania gospodarczego NRD odegra handel z Polską. Już dzisiaj wymiana między oboma krajami znajduje się na poczesnym miejscu w obrotach zagranicznych obu państw¹³. W najbliższych latach nastąpi z jednej strony znaczne zwiększenie tych obrotów, a z drugiej ich dalsza specjalizacja. NRD potrzebuje polskiego węgla koksującego i innych surowców i półfabrykatów dla przemysłu ciężkiego. Polski przemysł może dostarczyć NRD maszyn

¹³ Wg danych Głównego Urzędu Statystycznego obroty z NRD zajmowały w 1958 r. 11,5% ogólnych obrotów całego polskiego handlu zagranicznego, natomiast obroty z Polską 8,4% obrotów handlu zagranicznego NRD w 1957 r. (por. „Statistisches Jahrbuch der DDR” 1957, s. 515).

i urządzeń, w których się znacznie wyspecjalizował. W eksporcie do NRD o wiele większą rolę odegrać mogą wyroby przemysłu lekkiego. Wreszcie duże możliwości eksportowe do tego kraju tkwią w polskim rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym. Z kolei gospodarka polska może się w znacznie większym stopniu zaopatrywać w NRD w dziedzinie maszyn i urządzeń inwestycyjnych i produktów przemysłu chemicznego. Sprawy umocnienia i rozszerzenia obopólnej wymiany nabierają zasadniczego znaczenia. Pomyślne wykonanie podstawowego zadania gospodarki NRD oznacza umocnienie pozycji tego państwa na arenie międzynarodowej, co mieć będzie poważne znaczenie w walce o pokojowe zjednoczone Niemcy.

Podstawowe zadanie gospodarce NRD rozciąga się na ostatnie dwa lata bieżącego planu 5-letniego i na pierwszy rok trzeciego planu 5-letniego. W ten więc sposób stanowi ono jakby klamrę spinającą w jedną całość oba plany. Koncentrując w latach 1959/61 uwagę na takim wzroście produkcji, ażeby zapewnić mieszkańcom NRD spożycie wyższe niż w NRF, gospodarka NRD rozpocznie równocześnie realizację 7-letniego planu rozwoju w latach 1959/1965. Plan ten przewiduje znaczny rozwój sił wytwórczych, co zapewni wzrost stopy życiowej mieszkańców NRD również w dalszej przyszłości. Zgodnie z uchwałami V Zjazdu SED, przewiduje się, że produkcja przemysłowa do r. 1965 ulegnie podwojeniu w stosunku do poziomu z 1957 r. O ile w pierwszym planie pięcioletnim NRD centralnym zadaniem gospodarczym był rozwój hutnictwa i ciężkiego przemysłu, w drugiej natomiast rozwój kopalnictwa węgla brunatnego i energetyki, to w trzecim planie pięcioletnim tego kraju na czoło wysuwa się intensywny rozwój przemysłu chemicznego. Specjalny nacisk położony zostanie na rozwój produkcji tworzyw sztucznych i włókna syntetycznego. Produkcja samych tylko tworzyw sztucznych ma w przeliczeniu na jednego mieszkańca zwiększyć się z 7 kg w 1960 r. do 16 kg w r. 1965¹⁴. Równocześnie w oparciu o zwiększony import radzieckiej ropy naftowej z obecnych 1,5 mln ton do 4,8 mln ton w 1965 r. i własną produkcję przewiduje się wybudowanie nowoczesnego kombinatu przetwórczego, dzięki któremu NRD dokona dużego skoku naprzód w dziedzinie nowoczesnej petrochemii.

Wytyczne do przyszłego planu 5-letniego przewidują także dalszy rozwój kopalnictwa węgla brunatnego i wzrost mocy w elektrowniach, ażeby w pełni zaspokoić potrzeby rozwijającej się szybko gospodarki NRD. Za-

¹⁴ Wg referatu W. Ulbrichta na V Zjeździe SED. „Neues Deutschland”, 11. 7. 1958.

łożenia dotyczą również zwiększenia produkcji przemysłu metalurgicznego, w tym znacznego wzrostu produkcji metali nieżelaznych oraz przemysłu maszynowego. Wreszcie dla zapewnienia wzrostu spożycia ludności, niezależnie od planowanego rozwoju przemysłu lekkiego do 1961 r., przewiduje się dalsze rozszerzenie jego potencjału produkcyjnego po tym okresie.

Od V Zjazdu SED, na którym powzięto pamiętną decyzję o podstawowym zadaniu gospodarczym NRD, upłynęło kilkanaście miesięcy. Z perspektywy minionego okresu można już dziś ocenić pierwsze kroki zmierzające do realizacji tego zadania. Przede wszystkim notuje się w NRD nie spotykaną dotychczas mobilizację całego społeczeństwa wokół wykonania zadań gospodarczych na każdym odcinku. Masy pracujące z ożywieniem dyskutują nad postępem technicznym i najracjonalniejszymi metodami pracy w przemyśle, budownictwie, rolnictwie i w innych dziedzinach. W osiągnięciu ustalonych na rok bieżący napiętych planów, wynikających z założeń podstawowego zadania gospodarczego, dużą pomoc stanowić będzie szeroka fala zobowiązań, podejmowanych dla uczczenia przypadającej w dniu 7 października br. dziesiątej rocznicy powstania NRD. Zobowiązania w przemyśle i budownictwie zmierzają do tego, ażeby do tego dnia wykonać 80% całorocznych planów produkcji.

Pierwsze wyniki tej wzmożonej aktywności społeczeństwa NRD są już widoczne w komunikacie o wykonaniu planu gospodarczego w I kwartale 1959 r.¹⁵

Produkcja przemysłowa *brutto* zwiększyła się w porównaniu z I kwartałem 1958 r. o 9,8%. W produkcji podstawowych wyrobów uzyskano znaczny postęp w stosunku do ubiegłego roku. Równocześnie w rolnictwie o wiele pomyślniej niż w roku ubiegłym przebiegały siewy wiosenne, co m. in. wiąże się ze wzrostem wyposażenia stacji maszynowo-traktorowych (MTS) w traktory, pługi i inne maszyny. Pogłowie bydła na dzień 3. 3. 59 r. było o 13,5% wyższe od stanu z analogicznego dnia ub. roku. Udział spółdzielczości produkcji w rolnictwie NRD wzrósł do 39,1% ogólnego areału użytków rolnych. Wreszcie ogólne obroty handlu zagranicznego były w I kwartale 1959 roku o 16% wyższe od obrotów analogicznego kwartału roku poprzedniego. Obroty z krajami socjalistycznymi wzrosły aż o 25%. Wszystkie te osiągnięcia razem z pomyślnymi wynikami w realizacji planu roku ubiegłego pozwoliły już w I kwartale 1959 r. znacznie poprawić zaopatrzenie ludności w artykuły spożywcze i przemysłowe.

¹⁵ Por. Komunikat Państwowego Centralnego Urzędu Statystycznego przy Radzie Ministrów NRD o wykonaniu narodowego planu gospodarczego w I kwartale 1959 r. „Die Wirtschaft” z 6. 5. 1959 r., s. 6.

TABELA IV

Artykuł	Wzrost zaopatrzenia w I kw. 1959 (I kw. 1958 = 100)	Artykuł	Wzrost zaopatrzenia w I kw. 1959 (I kw. 1958 = 100)
mięso, wyroby i wędliny	118	trykotaże (wierzchnie)	120
masło	124	bielizna osobista	143
mleko tłuste i śmietana	128	pończochy dam. z perlonu	112
sery tłuste	112	firany i tiule	125
ryby i przetwory rybne	106	obuwie skórzane	160
ryż	200	telewizory	175
produkty kakaowe	129	lodówki	140
proszek kakaowy i czekoladowy	350	samochody osobowe	165
kawa palona	119	motocykle	122

Zródło: Komunikat Państwowego Centralnego Urzędu Statystycznego przy Radzie Ministrów NRD za I kwartał 1959 r. (wg „Die Wirtschaft“ z 6. 5. 1959).

Powyższy wzrost zaopatrzenia, razem z osiągniętym już postępowaniem w inwestycjach, przewyższającym inwestycje I kwartału ub. roku o 21%, oraz energiczne kroki, jakie niezwłocznie podjęto dla nadrobienia zaległości w niektórych dziedzinach, w których plan I kwartału 1959 roku nie został w pełni wykonany, stanowią dobry początek w realizacji podstawowego zadania gospodarczego NRD. Zadanie osiągnięcia i przewyższenia w NRD spożycia podstawowych artykułów konsumpcyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w NRF z pewnością będzie wykonane.